

WAT & HOE

TOSCANE

STAD & STREEK

Top 10
hoogtepunten
& INCLUSIEF
KAARTEN

WAT & HOE

TOSCANE

STAD & STREEK

Inhoud

★ TOP 10 4

Het Toscanegevoel 6

9

Het magazine

- Een land van genialiteit ■ Groene initiatieven
- Leerbewerking in Toscane ■ Zo schilder je een fresco
- Een dag op de renbaan
- Toscane en de kunsten ■ Toscaanse wijnen
- De Medicibank ■ De Toscaanse tuin
- Magistraal marmer ■ Vloeibaar goud

39

Je draai vinden

- Aankomst
- Vervoer
- Overnachten
- Eten & drinken
- Winkelen
- Uitgaan

53

Florence

Even oriënteren ■ In twee dagen

Top 10 ■ Piazza del Duomo ■ Santa Croce

Hoogtepunten ■ Galleria dell'Accademia ■ Cappelle Medicee

■ Santa Maria Novella ■ Museo Nazionale del Bargello

■ Piazza della Signoria ■ Galleria degli Uffizi

Verder ontdekken ■ 13 andere bezienswaardigheden

Waar... ■ Overnachten ■ Eten & drinken ■ Winkelen

■ Uitgaan

93

Centraal-Toscane

Even oriënteren ■ In vier dagen

Top 10 ■ Piazza del Campo, Siena ■ Arezzo

■ Piazze del Duomo, Siena ■ San Gimignano

Hoogtepunten ■ Pinacoteca Nazionale & Kerken (Siena)

■ Cortona

Verder ontdekken ■ 5 andere bezienswaardigheden

Waar... ■ Overnachten ■ Eten & drinken ■ Winkelen

■ Uitgaan

133

Zuid-Toscane

Even oriënteren ■ In twee dagen

Top 10 ■ Pienza ■ Montalcino & Sant'Antimo

Hoogtepunten ■ Abbazia di Monte Oliveto Maggiore

■ Montepulciano

Verder ontdekken ■ 8 andere bezienswaardigheden

Waar... ■ Overnachten ■ Eten & drinken ■ Winkelen

■ Uitgaan

159

Noord-Toscane

Even oriënteren ■ In drie dagen

Top 10 ■ Pisa ■ Lucca

Verder ontdekken ■ 6 andere bezienswaardigheden

Waar... ■ Overnachten ■ Eten & drinken ■ Winkelen
■ Uitgaan

187

Wandelingen & tochten

■ Siena

■ Chianti

■ Zuid-Toscane

Praktische informatie 197

■ Voor je vertrek

■ Als je er bent

■ Handige woorden & zinnen

Kaarten 205

Register 215

Colofon 219

10 redenen om terug te komen 220

★ TOP 10

Mis ze niet! In onze top 10-lijst vind je de belangrijkste bezienswaardigheden, van de absolute nummer 1 tot en met nummer 10.

★ PIAZZA DEL DUOMO (FLORENCE) ► 58

Het plein met het wit-groene ensemble van dom, klokkentoren en doopkapel is niet in de laatste plaats vanwege Brunelleschis koepel onze topattractie (afb. links).

★ PIAZZA DEL CAMPO (SIENA) ► 98

Omdat de burgers van Siena in de middeleeuwen al strenge bouwvoor-schriften uitvaardigden, verstoort niets de harmonie en schoonheid van het schelpvormige plein.

★ AREZZO ► 101

Met de frescocyclus 'Legende van het Ware Kruis' in de kerk van Sint Franciscus wacht hier een van de hoofdwerken van de renaissance.

★ PIAZZA DEL DUOMO (SIENA) ► 104

Hier toont de stad zich van zijn indrukwekkendste kant: met de prachtige dom en de opmerkelijke geschiedenis van het complex Santa Maria della Scala ertegenover.

★ PIENZA ► 138

Renaissancearchitecten schiepen hier, in opdracht van paus Pius II en met het typische gevoel voor maat en verhouding van de Toscaan, de ideale stad.

★ PISA ► 164

Stralend wit op een groene vlakte verheffen zich op het Piazza dei Miracoli architectonische 'wonderen': dom, doopkapel, Camposanto en de scheve toren.

★ SAN GIMIGNANO ► 110

Hoe hoger de toren, des te mach-tiger de familie – aan deze middel-eeuwse wedloop der ijdelheden heeft de stad zijn skyline te danken.

★ MONTALCINO & SANT'ANTIMO ► 141

De benedictijner abdij nabij het brunellowijnstadje is de mooiste van de romaanse juwelen in de regio.

★ SANTA CROCE (FLORENCE) ► 61

De hallenkerk was voor het eenvoudige volk bestemd. Omdat velen van hen niet konden lezen, schilderden jonge, onbekende kunstenaars, onder wie een zekere Giotto di Bondone, het evangelie op de muren.

★ LUCCA ► 168

De Piazza dell'Anfiteatro geldt als mijlpaal in de geschiedenis van de stadsontwikkeling: op de plaatsen van de toeschouwers van een Romeins amfitheater staan tegenwoordig woonhuizen.

HET TOSCANE

De ziel van de stad ervaren, zijn unieke flair beleven. Zoals de Toscaan zelf doet.

KUNST IN HET GROEN

'Giuliano, breng je geld niet naar de bank!' Dit advies van een vriend nam stoffenfabrikant Gori ter harte en hij stak zijn geld in kunst. Hij nodigde begaafde kunstenaars uit om voor het park van zijn Fattoria Le Cele bij Montale (+ 198 B4) kunstwerken te vervaardigen. Inmiddels staan er meer dan 60 objecten in de landschapstuin die zomers op afspraak (www.goricoli.it, info@goricoli.it) bezichtigd kunnen worden.

CULINAIRE SPEURTOCHTEN

In de weekeinden maken Toscanen graag uitstapjes in de regio om nieuwe gastronomische highlights te ontdekken. En die zijn er in hun geboortestreek in overvloed. Zo bezoek je het kastanjefeest in Marradi, koop je schapenkaas in Pienza, proef je jonge olijfolie in Montecarlo en haal je honing bij een imker in Montalcino. De web-site www.vetrina.toscana.it maakt nieuwsgierigen wegwijs en vermeldt een aantal boerenwinkels, specialiteitenshops en events.

STRIJDLUST

Het Florentijnse stadstoernooi Calcio in Costume (www.facebook.com/calciostoricofi) dat een episode uit het jaar 1530 in herinnering roept, is niets voor tere zielen. Bij deze combinatie van voetbal en rugby, waarvoor vier teams voor de kerk Santa Croce aantreden, is bijna alles toegestaan. Historische spelen horen bij Toscanen, over wie wel wordt gezegd dat ze zich bij voorkeur met z'n tweeën vermaken – als er een derde persoon bijkomt, vormen zich meteen twee partijen die slaande ruzie krijgen.

APERITIEF IN HET SCHEMERUUR

Een *aperitivo* is een vast bestanddeel van het dagelijks leven in Toscane. Men spreekt na de werkdag af in een bar in de buurt, bestelt een iets te dure cocktail of prosecco en bedient zich in ruil daarvoor gratis van het meer of minder uitgebreide fingerfoodbuffet.

RETROREIS

De *strade bianche*, stoffige steenslagwegen, horen bij Toscane als

GEVOEL

Overall in Toscane kun je culinaire geneugten ontdekken

Het Toscanegevoel

cipressen, wijnheuvels en olijf-bomen. Doorgaans vormen ze de enige verbinding tussen afgelegen gehuchten en boerenbedrijven.

Twin-tig jaar geleden bestond in Toscane nog een netwerk van dergelijke veldwegen, die daarna voor het

merendeel aan de jachtige tijdgeest ten prooi vielen. Enkele overleefden en brengen ons naar de ziel van Toscane: de heuvellandschappen, waar de tijd lijkt stil te staan. Voorbeelden hiervan zijn de SP 112 in de Chianti tussen Panzano en Castello Volpaia en de SP Cipressino van Murlo naar Monte Antico.

TOSCAANSE ZOMERFESTIVALS

Elk jaar weer trekt de cultuur tussen juni en september de provincie in. Overall worden in gerestaureerde kruisgangen, schilderachtige

kasteelruïnes en op dorpspleinen uiteenlopende evenementen georganiseerd: het goochelaarsfestival Mercantia in Certaldo (► 125) of het Teatro Povere in Monticchiello (► 195) zijn er slechts twee van vele.

STESSA SPIAGGIA, STESSA MARE

Toscanen vieren niet op de bonnefooi vakantie aan zee. Zorgvuldig zoeken ze voor de zomervakantie de juiste badplaats, het juiste strand en de juiste badgasten onder de buurparasol uit en komen daar dan elk jaar terug. Zo kom je in het beeldschone havenstadje Castiglione della Pescaia in Zuid-Toscane vooral cultuur- en natuurliefhebbers tegen, zijn aan de Etruskische kusten tussen San Vincenzo en Cecina gezinnen met kinderen in de meerderheid en krijgen op de 20 km lange pretboulevard Versilia de uitgaanders en de nachtbrakers waar voor hun geld.

LANDELIJKE VREUGDE

De barokke villa bij Lucca, het schilderachtige stenen huis in de Chianti, de privéwellnessoase in de Val di Merse – wat veelal onder de noemer 'agriturismo' aangeboden wordt, heeft meestal niets meer te maken met het idee kleine boeren zo aan een extra inkomstenbron te helpen. Authentiek verblijf 'bij de boer' vind je doorgaans alleen in de toeristische randgebieden. Niettemin is de Toscaanse versie van 'vakantie op de boerderij' nog altijd de beste manier om land en bevol-

Zonsondergang bij Castiglione della Pescaia

Het magazine

Een land van genialiteit	10
Groene initiatieven	14
Leerbewerking in Toscane	16
Zo schilder je een fresco	18
Een dag op de renbaan	22
Toscane en de kunsten	24
Toscaanse wijnen	28
De Medicibank	30
De Toscaanse tuin	32
Magistraal marmer	34
Vloeibaar goud	36

EEN LAND VAN GENIALITEIT

Uit Toscane zijn niet alleen enkele van de beroemdste dichters en denkers van Italië afkomstig – Dante, Petrarca, Boccaccio en Machiavelli – maar ook ongeëvenaarde kunstenaars als Giotto, Michelangelo, Donatello en Leonardo da Vinci.

Dante Alighieri

Dante Alighieri werd geboren in Florence in 1265. Hij diende de stad als diplomaat, maar werd in 1302 verbannen op grond van verzonnen beschuldigingen. De laatste jaren voor zijn dood zwierf hij van stad naar stad door Noord-Italië. Hij stierf in 1321 in Ravenna, waar hij ook begraven is. Zijn meesterwerk, het episch gedicht *La Divina Commedia* (*De goddelijke*

Detail uit *Dante en de drie koninkrijken* van Domenico di Michelino

Je draai vinden

Aankomst	40
Vervoer	42
Overnachten	46
Eten & drinken	48
Winkelen	50
Uitgaan	51

Aankomst

Het grootste vliegveld van Toscane is Pisa, waar diverse internationale maatschappijen op vliegen. Bologna is niet ver van Toscane en heeft verbindingen met grote Europese steden, maar de meeste internationale en intercontinentale vluchten landen in Rome, vanwaar je naar Florence, Pisa of Bologna kunt vliegen of met een snelle trein of de auto richting Toscane kunt reizen. Ook vanuit Frankrijk en Duitsland zijn er rechtstreekse treinverbindingen.

Aankomst per vliegtuig

Wanneer je naar Italië vliegt voor een vakantie heb je vier mogelijkheden.

- **Rome** heeft de meeste internationale connecties, maar vanuit de Italiaanse hoofdstad is het ongeveer drie uur rijden naar Florence of Pisa.
- **Pisa** wordt bediend door verschillende low-costmaatschappijen en chartervluchten. Het ligt ongeveer een uur met de auto of de trein van Florence, vanwaar Siena, Chianti, het westen en noorden goed te bereiken zijn.
- **Florence** heeft een kleine luchthaven. Deze luchthaven wordt echter alleen aangedaan door een handvol kleine internationale luchtvaartmaatschappijen.
- **Bologna**, in de regio Emilia-Romagna ten noorden van Toscane, heeft ook een internationale luchthaven. Naar Florence ben je ongeveer 80 minuten onderweg met de auto of met de trein.

Vanuit Rome

De officiële naam van de luchthaven in Rome is 'Leonardo da Vinci' (tel. 06 65951; www.adr.it).

- **Autoverhuurbedrijven** bevinden zich op loopafstand van de hoofdaankomsthallen en vlakbij is het station van de luchthaven voor treinen naar Rome (► 43). Neem de tunnel of de speciale oversteekplaats over de parkeerplaats en volg de borden naar het station.
- **Met de auto vanaf het vliegveld** Volg de borden 'Roma' (Rome) en na 11 km de borden 'Firenze' (Florence) en de Grande Raccordo Anulare (GRA), de grote autosnelweg rondom Rome: let op, de afslag volgt snel. Volg de GRA met de klok mee voor ongeveer 35 tot 45 minuten tot afslag 10 (Firenze-A1); van hieruit is het 240 km naar Florence over de A1-tolweg. Als je op weg bent naar West-Toscane, verlaat de snelweg dan eerder. Volg de borden Civitavecchia en de SS1 Via Aurelia, de hoofdweg naar de westkust van Grosseto en Pisa.
- **Met de trein vanaf het vliegveld** Neem, voor de trein naar Florence, Pisa of Arezzo, eerst de **shuttletrein naar Stazione Centrale Giovanni Pablo II** (beter bekend als **Termini**), het centraal station van Rome. De shuttletreinen vertrekken ongeveer elke 30 minuten en de reis duurt ook 30 minuten. Kaartjes zijn rechts van het station, wanneer je de sporen voor je hebt, te koop. Je kunt de kaartjes voor het grootste gedeelte van je vakantie ook op het vliegveld kopen, dat voorkomt lange rijen in Termini.
- **Treinen naar Florence** Deze treinen vertrekken minstens elk uur vanuit Termini. De snelste treinen (Eurostar en InterCitydiensten) doen minder dan 2 uur over de reis, de langzame doen er bijna 4 uur over. Voor InterCities en Eurostars zul je bij moeten betalen, vergeet ook niet om je kaartje in een automaat af te stempelen voor je instapt (► 44).

Wandelingen & tochten

1 Siena	188
2 Chianti	191
3 Zuid-Toscane	194

1 SIENA

Wandeling

AFSTAND: 2 km **TIJD:** 2-3 uur

BEGINPUNT: Piazza San Domenico 214

EINDPUNT: Piazza del Duomo 214

Deze wandeling, die begint in het noorden van de stad, voert je langs middeleeuwse kerken en paleizen in het oude centrum van Siena naar het Campo, een van de mooiste pleinen van Italië. Vervolgens kom je in het minder drukbezochte zuidelijke deel van de stad, om uiteindelijk te belanden op het prachtige plein waar de kathedraal en de Spedale di Santa Maria della Scala zich bevinden.

0-2

Begin op het **Piazza San Domenico** met de gelijknamige kerk waarin je beslist de fresco's van Sodoma (► 117) moet bekijken. Wanneer je met de rug naar de kerk staat, loop je oostwaarts de Via della Sapienza in (let op het uitzicht op de Duomo rechts). Circa 100 m verder ligt rechts de **Biblioteca Comunale degli Intronati**, een bibliotheek die in 1759 gesticht werd in een pand dat een 13e-eeuws hospitaal was. De collectie omvat meer dan een half miljoen boeken en andere documenten, met brieven van de Heilige Catharina van Siena en van vele beroemde kunstenaars afkomstig uit de stad. Bij het volgende kruispunt zie je de **kerk van San Pellegrino alla Sapienza**, gebouwd in 1767 op de plek van een voormalige kapel.

2-3

Je loopt rechtdoor en komt uit op de Banchi di Sopra, een hoofdstraat die parallel loopt aan de Via Francigena in de stad, een oude

pelgrimsroute van Noord-Europa naar Rome. Voor je ligt het **Piazza Salimbeni** waaraan van links naar rechts drie prachtige paleizen liggen: **Palazzo Tantucci** (1548), het 13e-eeuwse **Palazzo Salimbeni** en het **Palazzo Spannocchi** (1470). De Salimbeni's waren belangrijke bankiers en kooplieden in zijde en granen, terwijl Ambrogio Spannocchi de schatbewaarder van de Siënese paus Pius II was. Op een kleine 75 m links van de Banchi di Sopra kom je via een omleiding bij de **kerk van Santa Maria delle Nevi** (wisselende openingstijden), die bekendstaat om zijn prachtige altaarstuk, de *Madonna della Neve* (1477) van de hand van Matteo di Giovanni.

3-4

Terug op de Banchi di Sopra loop je verder zuidwaarts. Na 175 m zie je links de **kerk van San Cristoforo**, oorspronkelijk een romaanse kerk maar in de 18e eeuw na een aardbeving herbouwd. Er tegenover ligt het **Palazzo Tolomei**, dat deel uitmaakte van de vestingachtige residentie van de familie Tolomei (► 145). Het is het oudste bewaard gebleven woonhuis van de stad en dateert uit 1205. Let even op het standbeeld van de wolvin op straat. Je loopt verder tot de kruising met de Banchi di Sotto, de Via di Città en de Loggia della Mercanzia (1428-1445), een prachtige loggia in gotische stijl. Via kleine straatjes aan beide zijden kom je op het **Piazza del Campo** (► 98).

TOSCANE

- Duidelijke indeling op kleur
- Uitgebreide plattegronden en gedetailleerde kaarten
- Verrassende wandeltochten
- Top 10 hoogtepunten

De oude wijngaarden, knoestige olijfbomen en cipressen van Toscane vormen een van de mooiste landschappen van Italië. Prachtige renaissanceschilderijen

en -beelden verdringen zich in de kerken en musea van Florence. En in Toscane geniet je van het lekkerste ijs en de beste cappuccino ter wereld.

www.watenhoe.nl

NUR 512

9 789021 568355